

De onderstroom van de Geest

Handelingen 16: 1-10

Ds. Hanneke Ouwerkerk

PG de Hoeksteen

Zondag 8 september 2019

Na de verkondiging zingen we een gebed om de heilige Geest; Kom Schepper God, o heilige Geest.

Gemeente van Christus,

De pijnlijke breuk tussen Barnabas en Paulus wordt gevolgd door een gloedvol verhaal. Eerst is er de breuk, botsende karakters, zo fel, dat het niet meer samen kan. Ik vind het een van de fascinerende verhalen uit de Bijbel, dat er zo openlijk verteld wordt van onderlinge menselijke verhoudingen die stuk lopen, mannen van God, die niet meer door één deur kunnen. Zo gaat dat soms dus ook in de kerk. Hoe treurig ook.

Barnabas gaat zijn eigen weg, en Paulus. Beiden dienen God, maar trekken door andere gebieden. Zo kan dat dus gaan. Ik stel mij voor dat het voor hen beiden ook heel pijnlijk was, omdat ze veel mee hadden gemaakt samen, en nu door grote onenigheid van elkaar verwijderd waren. Dat zal ook onderweg met hen mee gegaan zijn.

Zo is Paulus verder gereisd, samen met Silas. Er komt een jonge man op hun pad. Timotheüs. Terwijl de onenigheid met Barnabas een feit is, is er ook ruimte gekomen voor een nieuw contact, een nieuwe vriendschap. Daar ligt ook iets troostende in, denk ik. Ik stel mij voor dat Paulus en Timotheüs in die tijd in Derbre en Lystra in korte tijd vrienden werden.

Timotheüs

Misschien dat Paulus in Timotheüs iets herkende van de verscheurdheid die er in zijn eigen bestaan lag. Het Joodse en het Griekse denken, eerst een overtuigd Farizeeër en nu een gepassioneerd christen. Zo draagt ook Timotheüs in zich iets van die dubbelheid. Alleen al in zijn naam, een Griekse naam met een Joodse betekenis.

Timao - Theos.

Hij die God vreest, Hij die God eerbiedigt. In de Joodse betekenis. Een mens die leeft van de woorden van God, en ze ook doet. En daarmee God eert en eerbiedigt.

Maar meer nog dan in zijn naam, zit het in zijn bloed. Hij heeft een Joodse, gelovige moeder. Later horen we dat zij Eunice heet. En een Griekse vader. Omdat er niet bij staat dat zijn vader gelovig was, wordt aangenomen dat zijn vader niet gelovig was. Zo is Timotheüs opgegroeid. Volgens de Griekse opvattingen een zoon van de Grieken. Volgens de Joodse wet, die zegt dat de lijn via de moeder loopt, een Jood.

Zo draagt hij twee culturen in zich om. Zijn moeder vertelt hem van de God van het leven, en brengt hem eerbied bij voor de Schepper, leert hem het goede leven. Zijn vader oefent hem in de sport, leert hem te offeren aan afgoden, brengt hem de verschillende filosofieën bij. Zo stel ik het mij dan voor.

Welke stemmen draag jij in je om, door wie ben je gevormd? Meer en meer groeien wij op in een cultuur met een grote meerstemmigheid. Er zijn zoveel verhalen die leidend zijn, soms heb je er twee of drie die de boventoon voeren in je leven. Als je vader gelovig is, en je moeder niet, dan krijg je die verhalen allebei mee.

Wanneer je ouders zich actief inzetten voor vluchtelingen, kijk je anders tegen de wereld aan, dan wanneer je moeder racistisch is, of je vader wantrouwend is naar anderen. Misschien groei je op met veel wantrouwen naar andere mensen. Omdat je vader niemand vertrouwt, en altijd bang is dat iemand hem kwaad wil doen. Dat krijg je mee, en als niemand je iets anders leert, neem je dat van je vader over.

Jullie, jongens en meiden, bewegen je volop in een wereld waarin zoveel te zien en te horen is. Misschien kijk je veel series, waarin geëxperimenteerd wordt met drugs, of luister je naar liedjes waar je somber wordt, misschien ben je onzeker over je toekomst, ervaar je een bepaalde dreiging van wat er allemaal gebeurt om je heen.

En dan is er ook de stem van het Evangelie, van je opa misschien, of je vriend die uitgesproken gelovig is.

Soms is dat best vermoeiend, dat er zoveel in je ligt. Ik denk dat Timotheüs er iets van kende. Ergens in Timotheüs is de stem van zijn moeder sterk geworden, en is hij haar spoor, het spoor van de God van Israël gaan volgen.

Hoe gaat dat in jouw leven? Je bent hier, of luistert mee. Is dat vanzelf gegaan, liepen de stem van je vader en moeder, gelijk op met elkaar. Of herken je die innerlijke strijd, van alles wat je hoort en wat er tot je komt?

Soms maak ik mee dat mensen na 40, 50 jaar kerkgang, ineens alles loslaten. Alles. Geen God, geen gebed, geen kerk. Blijkbaar klinken er meer stemmen in je mee, dan je zelf weet. Probeer je daar eens bewust van te zijn.

Wat doet het aan mij, dat ik niet de tijd neem om af en toe te bidden, maar wel eindeloze series kijk, met veel geweld, of veel overspel. Wat doet het aan mij, dat ik rustig op de bank zit om iets te lezen en het niet kan laten om steeds mijn mail te checken, of mijn insta. Wat doet dat aan je? Heb ik de moed om mij daartegen te verzetten?

Ergens in het leven van Timotheüs is een van die stemmen sterker geworden. Ik stel mij voor dat de heilige Geest daarin gewerkt heeft. Door de mensen die hij ontmoette. Door de kerk in Derbe en Lystra, Romeinse kolonies die leefden volgens de Romeinse wetten. Maar toch, zowaar een klein kerkje. En precies daar komt Timotheüs terecht. En Paulus helpt hem om zijn identiteit zichtbaar uit te dragen. Hij wordt besneden. Zijn eerbied voor God wordt zichtbaar aan zijn lichaam.

Onderschat dat niet, hoe belangrijk het is wie je onderweg in je leven tegenkomt. Heb je een vriend, die je vertrouwt, of is het eigenlijk iemand die je naar beneden haalt, bij wie je onzeker en treurig wordt. Heb je een vriendin, die je bemoedigt, of voel je je onveilig en heb je weinig vertrouwen in haar, omdat ze je geheimen door vertelt? Misschien heb je niemand die je echt vertrouwd. Ik hoop dat er dan iemand in je leven komt die je kunt vertrouwen. En als je het weet van iemand, die echt alleen is, uit je klas, je buurvrouw, je neefje, vat de moed eens op om contact te maken.

En vergeet niet, hoe je ook gevormd bent, welke stemmen er in jouw hart klinken, de stem van God kan zo sterk worden, dat je Hem er boven uit hoort klinken.

Veel van onze tieners gaan 1 of 2 jaar naar Alpha Youth, de tienerversie van de Alpha cursus. Van sommigen van jullie weet ik dat dat niet vanzelf is gegaan. Iemand heeft je er bij getrokken. Je had niet zelf bedacht om te gaan. Maar je moeder zei, hup, een keertje kijken, daarna zien we weer verder.

En nu, kijk je terug, en denk je, het was best heel goed. Zo gaat dat soms in je leven, dat de stem van God door iemand anders tot je komt.

Vaak denk je misschien dat het heel groots is, en heel duidelijk, hoe God spreekt. Maar misschien is het wel veel gewoner, en ligt zijn woord veel dichterbij dan je altijd dacht.

Denk daar eens aan, als je ook al die andere stemmen in je hoort. Die nare stem, die je keer op keer inprent dat je niks voorstelt, en dat je lelijk en dom bent. Of die andere stem, die al je aandacht op jezelf vestigt, dat je zo met jezelf en je uiterlijk bezig bent, dat je soms vergeet dat er ook nog andere mensen om je heen zijn. Of die onrustige stem, waardoor je nooit meer stil kunt zijn, en nooit meer rust hebt. Of de stem die altijd twijfel zaait. Dat het je niet meer lukt om te bidden, dat je vertrouwen verdwijnt in God, dat je lauw wordt, en langzaam sijpelt het geloof uit je weg.

Timotheüs volgt de weg van zijn moeder. Je zou er bijna overheen lezen, maar juist Timotheüs maakt zichtbaar hoe belangrijk de rol is van een gelovige moeder, of vader. Sommigen van ons staan er alleen voor, in de overdracht van het geloof, of in de zorg voor het gezin. Dat kan een grote last en verantwoordelijkheid bij je leggen. Maar aan Timotheüs zie je ook wat het kan uitwerken. Soms al jong, soms pas veel later. Wat gezaaid is, bidt dat het door de Geest van God wakker geroepen zal worden.

Vaak ligt je roeping niet in het hele bijzondere. Sommigen krijgen een hele specifieke roeping voor het ambt, voor de zending, of anderszins. Maar vaker ligt je roeping in het gewone leven. Als ouder voor je kind. Als leerkracht voor je leerlingen, als hulpverlener voor wie aan je zorg zijn toevertrouwt. Gewoon als mens voor wie bij je aanklopt.

De onderstroom van de Geest

Paulus, Tim en Silas gaan op weg. Ze trekken door Klein-Azië, verschillende kerken zijn daar ook gesticht, maar nu merken ze: wij moeten hier niet zijn. We moeten verder reizen. Tot twee keer grijpt de heilige Geest in.

Dat moet je je niet heel bovennatuurlijk voorstellen. Ergens is het een samenspel van praktische hindernissen, en de Geest die zijn weg gaat. Dat komt samen, waardoor de mannen merken, onze weg moet anders gaan. Tot twee keer toe gebeurt dat.

Ik weet niet of je dat weleens hebt meegemaakt in je leven. Soms gaat dat zo, dat je plannen maakt, en ze worden doorkruist. Er wordt een andere weg gewezen. Soms merk je dat niet zo direct, pas later, als je terug kijkt.

Paulus en zijn mannen komen in Troas terecht, de havenstad. Daar valt er licht op hun weg, totaal onverwacht, maar zo helder, dat ze meteen op weg gaan. Paulus krijgt een gezicht, hij krijgt iets te zien. Een droombeeld, een visioen. Soms is dat de manier waarop God iets van zijn weg duidelijk maakt. Het is maar een klein stukje, maar toch is het genoeg.

Er komt een hele persoonlijke vraag naar hem toe, een Macedonische man met een gezicht. Geen algemeen krantenbericht met de slechte toestand in Macedonie en

Griekenland, waar je zo overheen leest naar het volgende rampbericht dat je vergeet zodra je de krant dichtslaat of de TV uitzet. Maar een mens die zo'n dringend beroep op Paulus doet, dat hij het niet ontwijken kan.

Zo komen de dingen toch op je pad? Ik weet dat er mensen in onze gemeente zijn, die hun huis en hart openstellen voor zomaar een vreemdeling, of een bekende. Door dat gezicht dat je ziet, die stem die je hoort, en je zo raakt, dat je meteen weet: hier ligt mijn taak, voor vandaag. Wat morgen komt, dat zien we dan. Vandaag komt hij, komt zij op mijn pad.

Verlies dat niet, de ogen om te zien. Om dat ene gezicht op te merken, tussen de massa. Die ene stem te horen, tussen al die andere. Soms is het je eigen kind, dat jouw tijd en jouw hart vraagt. Soms is het een vreemde. Maar verlies niet de sensitiviteit om te zien. En op te merken. Dat betekent wel dat je je angst voor de vreemdeling wat opzij moet zetten. Zoals Paulus niet bang was om deze Europeaan tegemoet te komen.

Hij waagt de oversteek naar Europa. Voor ons is Europa misschien het voorbeeld van hoe landen en werelddelen zich zouden moeten organiseren, en zelfredzaam zijn. Maar lange tijd was Europa zendingsgebied. En voor Paulus niet te min, om de oversteek te wagen. Goddank, want zo is het Evangelie ook hier terecht gekomen. Omdat mensen niet bang waren te gaan, te spreken, te helpen.

Misschien kan het helpen, om in gedachten te houden als je een vluchteling of een vreemdeling op je pad krijgt, dat er een tijd was dat het anders was. En hoe het geweest zou zijn als anderen bang waren voor mij, of voor jou.

En zo komt ook Timotheüs in het gebied van zijn vader terecht, in Griekse streken. En komen op een ongedachte manier die lijnen in zijn leven ergens samen. Van zijn vader en moeder, en van zijn eigen weg met God, in de tijd waar hij in leeft.

Hij die je erbij roept

In het droomgezicht, waarvan de theoloog Barnard zegt, het kan dat Paulus gewoon aan de bar zit in een kroeg aan de haven, en dat daar een droombeeld in hem op kwam, dat kan. Misschien was het in de nacht, terwijl hij sliep, of tijdens een gesprek, met Lucas.

Hoe dan ook, verschijnt een man aan hem, die een sterk beroep op hem doet. Hij roept Paulus bij zich. Fascinerend, want het is een beeld dat Paulus voor zich ziet. Maar in die droom ervaart hij het zo dat de man hem bij zich roept. Alsof er onzichtbare touwen aan hem trekken, en de stem van de man zoveel kracht heeft dat hij er naar toe getrokken wordt.

Hij roept hem bij zich. Lucas gebruikt het woord parakalew. Bij zich roepen. Dit woord wordt ook gebruikt voor de heilige Geest, als Jezus hem de Parakleet noemt. De Trooster. Die je erbij roept.

Wie weet, was er in Macedonië één man die met God vertrouwd was. En is dat de man die de leegte van het godloze leven om zich heen niet verdragen kan, en aan Paulus verschijnt. Help ons, vertel ons van de levende God. Wie weet.

In zijn roepen tot Paulus, klinkt de heilige Geest door. De parakleet. Hij die erbij geroepen wordt, om de lege, stille ruimte waar God niet is, te vullen met de aanwezigheid van de Heer.

En zo verweven die stemmen zich met elkaar. De man roept Paulus bij zich. En in het roepen van de man, is het God die spreekt door de heilige Geest. Zo helder, dat Paulus opnieuw zijn roeping verstaat. Ik moet gaan. Ik moet de oversteek wagen. Het water over.

Zo komt in elk mensenleven, bij jou en jou, bij elk van ons, die stem van God tot je. Soms door een droombeeld, soms door een ander mens, in een kind, soms gewoon door een Bijbelwoord, en elke zondag als het Woord klinkt, zo komt het spreken van God tot jou. Hij roept jou door zijn Geest bij zich. Het is de voortdurende beweging die God door zijn Geest maakt.

Niet altijd spectaculair, meestal niet. Maar heel gewoon, in jouw hele gewone, alledaagse leven. Waar je bij Alpha Youth terecht bent gekomen, of op een GGG, of zomaar tijdens een kerkdienst. God roept jou erbij.

Spreek Heer, uw gemeente hoort.

In de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest, amen.